AH 480

2026Z21548

Antwoord van minister Berendsen (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 27 oktober 2026)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht in de Telegraaf 'EU-kopstuk Von der Leyen wil vetorecht Nederland fors inperken en vaart maken met nieuwe lidstaten'?[1]

Antwoord

Ja.

Vraag 2

Kunt u toelichten in hoeverre u bekend bent met de plannen om het vetorecht van lidstaten te beperken op het gebied van belastingfraude, energiebelasting, sociale zekerheid en tussentijdse besluiten over EU-toetreding?

Antwoord

Het kabinet is bekend met de op 6 oktober jl. gepubliceerde mededeling '*Preparing for a wider Union* van de Europese Commissie (de Commissiemededeling).[1] In de mededeling doet de Europese Commissie (de Commissie) verschillende voorstellen om de Europese Unie (EU), mede met het oog op toekomstige uitbreiding, slagvaardiger te maken. Ten behoeve van effectievere besluitvorming beveelt de Commissie een overstap van unanimiteit naar gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming (QMV) in de Raad aan op diverse beleidsterreinen, te weten onderdelen van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) (o.a. sancties en EU-verklaringen), maatregelen tegen belastingfraude en -ontduiking, fiscale maatregelen in het energiedomein en sociale zekerheid. Voor toetredingsonderhandelingen stelt de Commissie voor om over te stappen naar QMV voor het openen van onderhandelingsclusters en andere tussentijdse besluiten.

Vraag 3

Klopt het dat wanneer Europese lidstaten besluiten met gekwalificeerde meerderheid kunnen nemen over sociale zekerheid, dit ertoe leidt dat ze ook zeggenschap over onze pensioenen krijgen? Zo ja, vindt u dat wenselijk. Zo nee, waarom niet?

---

[1] Mededeling 'Preparing for a wider Union' van de Europese Commissie

Antwoord

In het sociale domein vindt EU-besluitvorming reeds overwegend plaats op basis van QMV. Op het terrein van sociale zekerheid en sociale bescherming van werknemers wordt echter besloten met unanimiteit, op basis van artikel 153 van het Verdrag betreffende de werking van de EU. Het kabinet acht het wenselijk om op deze terreinen besluitvorming met unanimiteit te behouden, omdat zaken als de inrichting van socialezekerheidsstelsels en sociale bescherming (inclusief pensioenstelsels) sterk gelieerd zijn aan nationale economische-, belasting- en inkomstdistributiemodellen.

Vraag 4

Kunt u voor de eerstvolgende bijeenkomst van regeringsleiders in de Europese Unie aan de Tweede Kamer doen toekomen met een kabinetsappreciatie over de voornemens?

Antwoord

Tijdens de Europese Raad van 15 en 16 oktober jl. lagen geen besluiten voor om bij besluitvorming in de Raad over te stappen van unanimiteit naar QMV. Een kabinetsappreciatie van de Commissiemededeling zal volgens de reguliere informatieafspraken met uw Kamer worden gedeeld.

Vraag 5

Herinnert u zich dat de minister van Buitenlandse Zaken in zijn Europatoespraak van 26 augustus 2026 aan de Universiteit Maastricht zei[2]: ‘We can make the Union more effective by moving from unanimity to qualified-majority decision-making in some parts of the EU’s common foreign policy. We need to revise our veto system.’ Welke onderdelen van het buitenlands beleid bedoelt de minister precies? Geldt ‘revise our veto system’ uitsluitend voor het buitenlands beleid?

Antwoord

Het kabinet wil bijdragen aan de discussie over de effectiviteit van besluitvorming in de EU, waarbij de mogelijkheid van lidstaten om nationale belangen te beschermen gewaarborgd blijft. Het kabinet zal per beleidsterrein bezien of een overstap naar QMV-besluitvorming wenselijk is voor NL en de EU. Elk beleidsterrein heeft een eigen karakter en uitdagingen. Daarbij kijkt het kabinet naar de effectiviteit, politieke wenselijkheid en juridische haalbaarheid. Zoals bekend zet het kabinet zich reeds met gelijkgezinde lidstaten in voor uitbreiding van QMV-besluitvorming in het GBVB (bijv. voor het verlengen van sancties), mede in lijn met de motie Klos c.s.[2] en motie Klos en Van der Lee.[3]

[2] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2338.
[3] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3400.

Vraag 6

Is de toespraak van de minister van Buitenlandse Zaken in Maastricht kabinetsbeleid?

Antwoord

Ja.

Vraag 7

Herinnert u zich dat u op 3 maart 2026 in Brussel, naar aanleiding van het Hongaarse veto op de lening voor Oekraïne, tegen Euronews[3]: ‘The new Dutch government is in favor of less and less decision-making by unanimity on the European level’. Bevestigt u deze uitspraak? Op welke terreinen wordt precies gedoeld? En op welke terreinen niet?

Antwoord

Zoals genoemd in het antwoord op vraag 5, moet per beleidsterrein worden bezien of een overstap naar QMV-besluitvorming wenselijk is. In de appreciatie van de Commissiemededeling zal het kabinet hier in meer detail op ingaan.

Vraag 8

Erkent u dat concessies op het gebied van buitenlandse zaken financiële gevolgen kunnen hebben voor Nederland, als gevolg van besluiten waarmee Nederland niet heeft ingestemd?

Antwoord

Besluiten op het gebied van het GBVB kunnen financiële gevolgen hebben voor lidstaten. Dat betekent echter niet dat ieder GBVB-besluit automatisch financiële verplichtingen meebrengt. De gevolgen zijn afhankelijk van de inhoud en juridische grondslag van het besluit en van de wijze waarop de eventuele kosten worden verdeeld. Het kabinet besteedt specifiek ook aandacht aan mogelijke financiële gevolgen voor Nederland bij het beoordelen van voorstellen om QMV-besluitvorming uit te breiden.

Vraag 9

Wil het kabinet het Nederlandse vetorecht op alle terreinen behouden, of is het kabinet bereid dit op sommige terreinen op te geven? Kunt u hierop een duidelijk antwoord zonder voorbehouden geven?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 10.

Vraag 10

Indien het kabinet bereid is het veto op sommige terreinen op te geven, kunt u dan per terrein aangeven of het kabinet het Nederlandse veto wil behouden of opgeven, ook in de context van de beleidsterreinen die worden genoemd in het voorstel van Von der Leyen?

Antwoord

Het kabinet vindt het essentieel dat de Unie hervormt om te verzekeren dat het, in het huidige tijdgewricht en na toekomstige uitbreiding, eensgezind en daadkrachtig kan optreden en haar kernwaarden kan beschermen en uitdragen. Zoals genoemd is het kabinet voorstander van uitbreiding van QMV-besluitvorming in het GBVB. Dan zou noodzakelijk extern optreden van de Unie niet meer kunnen worden tegengehouden door een enkele lidstaat. Het kabinet beziet per beleidsterrein of een overstap naar QMV-besluitvorming wenselijk is. In de appreciatie van de Commissiemededeling zal het kabinet hier in meer detail op ingaan.

Vraag 11

Erkent u dat een veto dat is opgegeven, daarna alleen met unanieme instemming van alle lidstaten kan worden hersteld, en dat het opgeven van een veto in de praktijk dus onomkeerbaar is?

Antwoord

Er zijn verschillende manieren om over te gaan van besluitvorming via unanimiteit naar QMV in de Raad. De Verdragen (het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie) voorzien bijvoorbeeld in specifieke procedures (overbruggingsclausules/passerelles) waarmee voor bepaalde beleidsterreinen kan worden overgegaan van unanimiteit naar gekwalificeerde meerderheid. De algemene overbruggingsclausule (artikel 48(7) verdrag betreffende de Europese Unie) vereist een besluit van de Europese Raad met unanimiteit, met mogelijkheid van nationale parlementen om bezwaar te maken, na goedkeuring van het EP. Om van unanimiteit af te stappen, vergt dus een unaniem besluit. Zo’n besluit, als het genomen zou worden, kan inderdaad niet zonder instemming van alle lidstaten weer worden teruggedraaid.

Vraag 12

Hoe verhoudt het opgeven van Nederlandse vetorechten zich volgens het kabinet tot het uitgangspunt dat Nederlandse kiezers via verkiezingen invloed moeten kunnen uitoefenen op de besluiten waaraan Nederland is gebonden, en acht het kabinet dit een versterking of een verzwakking van de Nederlandse democratische zeggenschap?

Antwoord

Het kabinet onderschrijft het belang van democratische legitimiteit en parlementaire controle. Het grote merendeel van EU-besluiten (zo'n 80%) vindt altijd al plaats op basis van QMV. De huidige informatieafspraken over EU-dossiers bieden ruime mogelijkheid voor uitwisseling en debat op basis van BNC fiches, alsook agenda's en verslagen van diverse Raadsformaties.[4]

Vraag 13

Waar ligt voor het kabinet de grens? Indien het kabinet bereid is unanimiteit op aanvullende beleidsterreinen los te laten, welke bevoegdheden moeten volgens het kabinet uiteindelijk altijd nationaal blijven?

Antwoord

De EU beschikt uitsluitend over de bevoegdheden die aan de EU zijn toebedeeld in de Verdragen. Een wijziging van de besluitvormingsprocedure verandert iets in de wijze waarop lidstaten in de Raad besluiten nemen, niet aan de aard en omvang van de bevoegdheden van de EU.

Vraag 14

Kunt u daarbij uiteenzetten of het kabinet een verdere politieke integratie richting een 'Verenigde Staten van Europa' wenselijk acht, en welke gevolgen dit volgens het kabinet zou hebben voor de Nederlandse democratie en nationale soevereiniteit?

Antwoord

Het kabinet richt zich op een EU die effectief kan optreden op het wereldtoneel en die tegelijkertijd de huidige bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten respecteert.

Vraag 15

Bent u bekend met het Frans-Duitse non-paper[4] "Strengthening European resilience, addressing global macroeconomic imbalances and market distorting

[4] Kamerstuk 2019-2020, 2020D29643, Overzicht informatie-afspraken EU-dossiers.

practices”, waarin wordt voorgesteld om nieuwe handelsinstrumenten in te voeren die door de Europese Commissie kunnen worden geactiveerd tenzij een gekwalificeerde meerderheid van lidstaten daartegen bezwaar maakt?

Antwoord

Zoals omgeschreven in het verslag van de Europese Raad van 15 en 16 oktober jl. verwelkomt het kabinet, samen met vele lidstaten, de inzet en analyse van het Duits-Franse paper, conform motie Van der Lee c.s.[5]

Vraag 16

Acht u het democratisch wenselijk dat de niet-gekozen Europese Commissie vergaande handels- en marktmaatregelen kan opleggen tenzij een gekwalificeerde meerderheid van lidstaten daartegen stemt? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Antwoord

Het non-paper, opgesteld door Frankrijk en Duitsland bevat een uitgebreide analyse en meerdere voorstellen, waaronder twee mogelijke nieuwe handelsinstrumenten. Hiervoor is nog geen voorstel gedaan door de Commissie. Wanneer hiertoe een voorstel van de Commissie volgt zal de Kamer via de gebruikelijke wijze geïnformeerd worden over de kabinetsinzet. In dit kader verwijs ik ook naar de motie Hoogeveen[6] die het kabinet verzoekt zich ervoor in te zetten dat bij de nieuwe Europese handelsinstrumenten geen omgekeerde gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming wordt ingevoerd.

Vraag 17

Zegt u toe dat het kabinet niet instemt met een inperking van bestaande Nederlandse vetorechten, ook niet via politieke afspraken of conclusies van de Europese Raad tijdens de eerstvolgende bijeenkomst van de Europese Raad, voordat de Kamer de concrete voorstellen en juridische gevolgen heeft kunnen bespreken?

Antwoord

Er lag geen besluit voor in de Europese Raad van 15 en 16 oktober jl. voor een uitbreiding van QMV. Zie ook antwoord op vraag 4.

---

[5] Kamerstuk 21501 20 nr. 2448.
[6] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2452.

Vraag 18

Bent u bereid hier alleen mee in te stemmen na instemming van de Eerste en de Tweede Kamer?

Antwoord

Het kabinet zal de Tweede Kamer informeren over voorstellen die belangrijke gevolgen hebben voor de besluitvorming binnen de EU en daarbij de toepasselijke procedures voor parlementaire betrokkenheid in acht nemen.

Vraag 19

Kunt u deze vragen afzonderlijk van elkaar en voor de eerstvolgende bijeenkomst van de Europese Raad beantwoorden?

Antwoord

De vragen zijn afzonderlijk van elkaar beantwoord.

[1] De Telegraaf, 6 oktober 2026, EU vetorecht Nederland weg? Plannen Von der Leyen.

[2] Studio Europa Maastricht, 26 augustus 2026, Europe Speech by Minister of Foreign Affairs Tom Berendsen, Maastricht (tekst en video):https://studioeuropamaastricht.nl/2026/08/26/europe-speech-tom-berendsen/.

[3] Euronews, 3 maart 2026, Hungarian veto on Ukraine loan proves EU needs less unanimity, says new Dutch PM (video).

https://euronews.com/video/2026/03/03/hungarian-veto-on-ukraine-loan-proves-eu-needs-less-unanimity-says-new-dutch-pm.

[4] Franse en Duitse regering, oktober 2026, Rebalancing Resilience Strategy (261005_fr-de_rebalancing_resilience-strategy_final.pdf)